

محرمانه‌های

اقتصاد ایران

گفت‌وگو با دکتر سید شمس‌الدین حسینی
وزیر اقتصاد دولت‌های نهم و دهم

سرشناسه	: مهرپور، مهدی، ۱۳۶۳.
عنوان و پدید آور	: محرمانه های اقتصاد ایران؛ گفتگو با دکتر سید شمس الدین حسینی وزیر اقتصاد دولت های نهم و دهم. / تحقیق و تدوین: مهدی مهرپور و میثم مهرپور.
مشخصات نشر	: نور علم.
مشخصات ظاهری	: ۲۳۲ ص. جدول، نمودار، مصور.
شابک	: ۳-۲۰۹-۱۶۹-۶۰۰-۹۷۸-۱ جلد ۱-۹-۲۱۰-۱۶۹-۶۰۰-۹۷۸ دوره
وضعیت فهرست نویسی	: براساس اطلاعات فیبا (فهرست نویسی پیش از انتشار).
یادداشت	: مهرپور، مهدی، ۱۳۶۳، تحقیق و تدوین.
یادداشت	: مهرپور، مهدی، ۱۳۶۵، تحقیق و تدوین.
موضوع	: ایران -- اوضاع اقتصادی -- ۱۳۸۷-۱۳۹۲
موضوع	: ایران -- سیاست و حکومت -- ۱۳۸۷-۱۳۹۲
موضوع	: ایران -- سیاست اقتصادی -- ۱۳۸۷-۱۳۹۲
رده بندی کنگ	: ۱۳۹۵ م ۳ / ۴۷۵ HC
رده بندی دی‌ری	: ۳۳۰/۹۵۵

نشر نور علم: تهران - خ انقلاب - ۱۲ فروردین - پلاک ۲۵۹ - ط ۴ - واحد ۸ تلفن: ۶۶۴۰۵۸۹۴ و ۶۶۴۰۵۸۸۰
noreelm@yahoo.com ۰۹۱۲۳۳۳۴۲۲۹ فروشگاه در تهران: دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران

محرمانه های اقتصاد ایران:

گفتگو با دکتر سید شمس الدین حسینی وزیر اقتصاد دولت های نهم و دهم.
تحقیق و تدوین: مهدی مهرپور و میثم مهرپور.

ویراستار: میثم مهرپور

طراح جلد: وحید رضا سلیمانی

صفحه ارا: دفتر چاپ و تبلیغات بصیر

ناشر: نور علم

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

شابک: ۳-۲۰۹-۱۶۹-۶۰۰-۹۷۸

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

چاپ و صحافی: الغدير

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

موبایل کار: در صورت عدم دسترسی به کتابهای این انتشارات، از طریق تماس با شماره زیر
۰۹۱۲۳۳۳۴۲۲۹ کتابها با پست به تمام نقاط ایران ارسال می شود.

فهرست

مقدمه

فصل اول: آشنایی با احمدی نژاد و ورود به دولت

تفکرات اقتصادی شمس الدین حسینی و ماجرای لیبرال بودنش!

ماجرای فاصله گرفتن از داهودی از احمدی نژاد

رفاقت شمس الدین حسینی با مسعود میرکاظمی و مصری

ورود شرافت جهرمی و فردا در دفتر بلسات کارگروه تحولات اقتصادی دولت

آشنایی فرزین با احمدی نژاد

نظر پرویز داوودی درباره شمس الدین حسینی

ماجرای حکم حکومتی رهبری برای سرپرستی صمصامی

نظر پرویز داوودی و صمصامی درباره هدفمندی یارانه‌ها

ماجرای نامه صمصامی به احمدی نژاد درباره هدفمندی

حواشی روز تودیع دانش جعفری و صمصامی

تغییر در ادبیات اقتصادی احمدی نژاد

نظر احمدی نژاد به وجود رابطه میان تقدینگی و تورم

نظر توکلی و نادران درباره شمس الدین حسینی

اعتقاد به دلار ۴۵۰ تومانی

کاهش قیمت نفت

فسخ معامله فولاد خوزستان

آغاز بحران مالی جهان و تأثیرات آن بر اقتصاد ایران

چرا احمدی نژاد گفت اثر بحران جهانی به ایران نمی‌رسد!

احمدی نژاد گفت با نفت ۵ دلاری هم می‌توان کشور را اداره کرد!

اختلافات جهرمی و مظاهری درباره بنگاه‌های زودبازده

دلیل برکناری طهماسب مظاهری توسط رئیس جمهور

انتخاب محمود بهمنی به جای مظاهری

شایعه قائم مقامی صمصامی در بانک مرکزی

ماجرای مالیات بر ارزش افزوده

تعطیلی بازار تهران و اصفهان

مشاوران اقتصادی احمدی نژاد

نامزدی میرحسین موسوی و نظر احمدی نژاد درباره او

ماجرای گم شدن ۱ میلیارد دلار از پول نفت چند روز مانده به انتخابات ۸۸ چطور رسانه‌ای شد

دلیل علاقه رئیس جمهور به تورم نقطه به نقطه

مناظرات نمایندگان اقتصادی نامزدهای ریاست جمهوری ۸۸

آثار اقتصادی فتنه ۸۸ بر اقتصاد ایران

قرار بود آمریکایی‌ها بنزین را تحریم کنند

پیش‌بینی رکود اقتصادی در سال ۸۸

پیشنهاد به چهرمی برای مدیرعاملی بانک صادرات

شورای رقابت و انتخاب پژویان به عنوان رئیس شورا

روایتی درباره حذف سه صفر از پول ملی و نظر احمدی نژاد در این باره

۷۵

فصل دوم: برنامه‌ریزی توسعه و حاشیه‌های برنامه پنجم

دلیل ناکارآمدی برنامه‌های توسعه در ایران

نظر احمدی نژاد درباره آمریکایی بودن برنامه چهارم

پارادایم فکری برنامه پنجم

تغییرات مجلس در برنامه پنجم توسعه

ماجرای نحوه انتخاب رئیس کل بانک مرکزی و اخراج دولتی‌ها

۹۹

فصل سوم: اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی

شبه دولتی‌ها از کجا آمدند؟

کردزنگنه می‌گفت باید معاون رئیس جمهور شود

مقاومت وزارت نفت برای واگذاری...

ماجرای ورود ستاد اجرایی به واگذاری‌ها

آیا احمدی نژاد پوپولیسم است؟

چرا فقط یک بار به مردم سود سهام عدالت داده شد؟

احمدی نژاد می‌ماند، خرید و فروش سهام عدالت امکان پذیر بود

۱۱۷

فصل چهارم: هدفمندسازی یارانه‌ها

قرار بود یارانه نقدی ۷۵ هزار تومان باشد

چرا دولت‌های قبل هدفمندی را اجرا نکردند

چرا احمدی نژاد سراغ یارانه کالایی نرفت؟

ماجرای مخالفت جهرمی با هدفمندی یارانه‌ها
 پیش بینی نوبخت از تورم ۵۰۰ درصدی هدفمندی یارانه‌ها
 هدفمندی قرار بود سال ۸۷ اجرا بشود
 احمدی‌نژاد گفت دیگر با بودجه کاری نداشته باشید
 جلسه با آیت الله هاشمی شاهرودی درباره هدفمندی
 اجازه از مقام معظم رهبری برای اجرای هدفمندی یارانه‌ها
 لایحه هدفمندی را چه کسی نوشت؟
 ماجرای خوشه بندی مرکز آمار
 ماجرای حضور رئیس مرکز آمار در صداوسیما و اعلام خوشه بندی‌ها و....
 مدد برکنار شد، باز شسته شد یا
 پرویان برای دفاع از هدفمندی از دولت پول می‌گرفت؟
 چرا هدفمندی در انتهای آذر اجرا شد؟
 اگر در امارات آن اتفاق نیفتاد، هدفمندی آبان ماه اجرا می‌شد
 ماجرای تلویزیون رفتن احمدی‌نژاد در ساعت ۱۱ شب
 اتفاقات شب اول هدفمندی، یارانه‌ها
 فکر نمی‌کردیم هدفمندی این قدر اسان اجرایی شود
 ماجرای دیدار رئیس جمهور با رانندگان تاکسی
 در هفته اول ۸۰ درصد یارانه نقدی مردم در حد آب ماند
 جلسات شبانه احمدی‌نژاد با تیم اقتصادی دولت درباره یارانه‌ها
 خوب شد به توصیه غنی نژاد و مسعود نیلی گوش نکردیم
 نحوه تهیه قسط اول یارانه نقدی
 اشتباهات توکلی درباره هدفمندی
 یک کارخانه هم در اثر هدفمندی تعطیل نشد
 چرا فاز دوم هدفمندی اجرا نشد
 لاریجانی می‌گفت به افغان‌ها هم یارانه نقدی بدهید
 برخی گروه‌های سیاسی نگذاشتند فاز دوم هدفمندی اجرا شود
 برای شناسایی ثروتمندان برنامه داشتیم
 هیچ برنامه‌ای برای رئیس جمهور شدن مشایی نداشتیم
 ماجرای ۵ برابر شدن یارانه نقدی توسط احمدی‌نژاد
 آیا رهبری با اجرای فاز دوم هدفمندی مخالف بودند؟
 ماجرای خزانه خالی که روحانی از آن سخن گفت

بازتاب فساد ۳ هزار میلیارد تومانی در جهان
 همان موقع در سوئیس تخلف بزرگتری از فساد بزرگ رخ داد
 ماجرای نشست خبری چهارمی درباره کشف فساد بزرگ
 اولین واکنش احمدی نژاد به فساد ۳ هزار میلیارد تومانی
 گزارش ناقص کمیسیون اصل ۹۰ درباره فساد بزرگ
 قرار بود لاریجانی درباره فساد بزرگ جلسه غیرعلنی برگزار کرد
 از چهارمی دعوت شد، اما خاوری را به مجلس دعوت نکردند!
 پورمحمدی گفت سه سال است این حرف‌ها در گلوی من مانده
 توکل می‌عقود بود فساد بزرگ زیر سر احمدی نژاد و مشایبی است
 دستگیر، پورمحمدی قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی
 امضاء مشایبی زیر یک سند
 رابطه پورمحمدی و مشایبی
 مه آفرید خسری با نا بحال ندیده بودم
 می‌گفتند اگر احمدی نژاد می‌را برکنار کند، استیضاحت لغو می‌شود
 رئیس جمهور گفت استیضاحت بی‌بیاورد رئیس کل بانک مرکزی میشود
 ماجرای پولی که به حساب ابوالحسنی واریز شد
 روایتی درباره برکناری معاون بانک و...
 دوتابعیتی بودن خاوری
 ماجرای فرار خاوری به کانادا
 ارسال متن استعفای خاوری به دفتر وزیر
 چه شد لاریجانی از من دفاع کرد
 لاریجانی پیام فرستاد «استعفا بده»
 به لاریجانی گفتم تهمت بزنید، احمدی نژاد سکوت نخواهد برد
 حاشیه‌های روز استیضاح....
 چرا بابک زنجانی از احمدی نژاد لوح نگرفت؟
 بابک زنجانی را نمی‌شناسم و ندیده بودم
 شبهه درباره فروش نفت به برخی از افراد
 تخلفات بابک زنجانی
 ماجرای کلاهبرداری از بانک مسکن

ترکیه جای امارات را گرفت
 تحلیل معاون رئیس کل بانک مرکزی در تحریم بانک مرکزی
 ماجرای اولین حمله جدی به بازار ایران
 ماجرای بازرگانی که گفت به زودی در ایران قحطی می آید
 اواخر سال ۹۰ حدود ۷۰۰ هزار بشکه نفت میفروختیم
 کاهش مشتری‌های قدیمی نفت ایران
 یک ریال هم برای جبران کسری بودجه، دلار نفروختیم
 در علم اقتصاد چیزی به نام «تقدینگی سرگردان» نداریم
 درآمدهای نفتی نصف شد
 قرار شد هر چه چیز را درباره شدت تحریم‌ها به مردم بگوییم
 دلار ۱۰۳۶ تومانی چگونه ارزش مرجع شد؟
 احمدی‌نژاد گفت کار با قیمت دلار ندارم
 ماجرا و حواشی این نادبوری ارز
 تشکیل مرکز مبادله ارزی و سواست آن
 طرفداران افزایش نرخ ارز در دولت
 عملکرد بهمنی در بحران ارزی سال‌های ۹۱ و ۹۰
 ماجرای کاهش نرخ سود در غیاب احمدی‌نژاد
 شباهت‌ها و تفاوت‌های بحران ارزی ایران با سایر کشورها
 اولویت بندی کالاها برای گرفتن دلار دولتی
 وقتی دلار ۴۰۰۰ تومان شد...
 شایعات درباره نوشتن نامه یاران احمدی‌نژاد به رهبر
 گزارش کار دولت به رهبر معظم انقلاب
 احمدی‌نژاد اوضاع را بد جلو داد تا با آمریکا مذاکره شود!
 مافیای دلار

تعیین قیمت دلار در دبی
 شرکت‌های خصوصی که در بحران ارزی دلار و سکه خریدند
 ماجرای جمشید بسم‌ا... در بحران ارزی
 نقش برخی نمایندگان مجلس در التهابات ارزی
 برخی بانک‌ها دلار را با قیمت دولتی خریدند و آزاد فروختند
 سکه چطور به بالای یک میلیون تومان رسید
 طرح پیش فروش سکه برای مقابله با گرانی سکه ایده چه کسی بود؟
 شرکت‌های وابسته به شهرداری، در بحران ارزی، سکه و دلار خریدند
 ۲۰ میلیارد «دلار» خانگی اشتباه است

فصل هفتم: تسعیر نرخ ارز

ماجرای مصوبه جنگالی چه بود؟

چرا ۷۴ هزار میلیارد تومان؟

مخالفت‌ها با مصوبه دولت از کجا شروع شد؟

اشتباه مخالفان

ماجرای شکایت توکلی از دولت

فصل هشتم: شاخص‌ها

اگر احمدی‌نژاد هم بود تورم نزولی می‌شد

تغییر آمارهای اقتصادی توسط دولت یازدهم

آمارهای سال ۹۱ کمتر اعلام شد

رشد اقتصاد منفی ۸ درصدی از کجا آمد؟

تغییر آمارهای بخش کشاورزی و واکنش فرزین

میزان فروش نفت در روزهای پایانی دولت دهم

رابطه میان نرخ بیکاری و رشد اقتصادی

ماجرای نامه توکلی به احمدی‌نژاد درباره رشد اقتصادی

ماجرای اشتغال خالص صفر درصدی در دولت‌های نهم و دهم

واردات ۷۲۰ میلیارد دلاری در دولت دهم؟

فصل نهم: پیوست‌ها

مقدمه

شاید یکی از آرزوهای هر فرد در هر شغل و کسوتی در طول زندگی خود، زیستن در کنار مشاهیر آن رشته یا حداکثر آشنایی با نحوه زندگی و خلق و خوی این افراد باشد. شاید از این باب است که همیشه خواندن کتاب خاطرات، ناگفته‌ها و دست نوشته‌های رهبران انقلاب‌ها و جنبش‌ها یا دانشمندان و نخبگان علمی و سرمداران مکاتب فکری و... همواره با استقبال افراد بیشماری روبه‌رو بوده و جزء آثار و ژانرهای محبوب در عرصه کتاب و کتابخوانی به شمار می‌رود.

در ایران نیز بعد از انقلاب اسلامی توجه به این ژانر تحت عنوان تاریخ شفاهی در عرصه ادبیات کشور و حول محور شخصیت‌های انقلاب اسلامی، رونق جدس مورد توجه بسیاری از پژوهشگران و نویسندگان برجسته کشورمان قرار گرفت. ما به دنبال این تلاش‌ها انتشار آثار ارزشمندی از زندگی و خاطرات شخصیت‌های برجسته مذهبی، سیاسی و ملی در عرصه انقلاب و سپس دفاع مقدس بود. خاطرات و مجموعه ناگفته‌های برخی از این افراد را می‌توان به جعبه سیاه هوایمایی شبیه دانست که تا قبل از واکاوی و بررسی آن برای شما ناشناخته و مبهم است، اما به محض رمزگشایی از آن زوایایی جدید از آن نگاه و شخصیت به شما معرفی می‌شود.

حدود ۱۵ سال پیش که تازه دوران نوجوانی را سپری کرده و پا به عرصه جوانی گذاشته بودم، مانند بسیاری از جوانان پرشور ایرانی علاوه بر حساسیت به جریان‌ات و مسائل سیاسی- اجتماعی کشور به واسطه کنجکاوی‌های جوان گونه خویش علاقه زیادی به مطالعه و

بررسی آثار تاریخی به خصوص تاریخ معاصر ایران داشتم. در آن سال‌ها به عنوان جوانی که سال‌های انقلاب و دفاع مقدس را از نزدیک لمس نکرده بودم، مطالعه خاطرات مبارزین قبل از انقلاب، رخدادهای سیاسی و اجتماعی کشور در دهه ۶۰ و حتی خاطرات و سرگذشت جوانان کم سن و سالی که خیلی زود به فرماندهانی برجسته و نظامیانی زبده تبدیل شده بودند، برایم بسیار جذاب و صدم‌الته افتخار انگیز بود. شاید پویایی و تحرک موجود در آن روایت‌ها و ارضای روح پرسشگر در کنار غرور ایجاد شده از بازخوانی روایت‌هایی واقعی از تاریخ امروز کشور، رمان، برایم به عنوان جوانی از جنس انقلاب اسلامی بزرگترین دلیل علاقه به این آثار بود. از سوی دیگر مطالعه سرگذشت ملی مذهبی‌ها، تغییر موضع و آشکار شدن ماهیت سازمان مجاهدین، و سوق یافتن آن‌ها به سمت مبارزه مسلحانه بر علیه نظام اسلامی، تزه‌های معروف نمی‌شود مسائل نظامی و سرانجام وی، ماجرای مک فارلین، ترورهای کور ضد انقلاب و ده‌ها سرگرد دیگر در کنار جذابیت‌های داستانی و روایی، حداقل برای من نسل سومی که در ادامه مسیر همان انقلاب قرار داشتم، اما توفیق درک آن روزها را نیافته بودم بسیار حایز اهمیت و البته عبرت آموز و قابل تأمل بود.

البته نگاه آن روزهای من به چند آلتان بیشتر از زاویه یک خواننده صرف بود. اما همین علاقه موجب ایجاد حس هم ذات پنداری شدیدی بین من و قهرمان آن آثار و نفرت و کینه‌ای عمیق از ضد قهرمانان روایت‌های انقلاب. در آن سال ۸ ساله بود. به نحوی که شاید خواندن خاطرات انقلابی‌های معروف و مبارز یا رزمندگان و سیهان کم سن و سال آن روزها به قول معروف برای من، هم فال بود و هم تماشا. شاید بماند باشد که بگویم آرزوهای آن روزهای من تبدیل شدن «به چیزی یا کسی شبیه یکی از قهرمانان هم» قصه‌ها بود.

این رویه تا قبل از سال ۸۵ و حدود ۲۰ سالگی‌ام ادامه داشت. آن روزها تحقیق و پژوهش در عرصه دفاع مقدس و انقلاب اسلامی بخش عمده‌ای از دغدغه‌ها و فعالیت‌های مرا شکل می‌داد. از اوایل سال ۱۳۸۵ بود که بنا به دلایلی موضوع خبر و حضور در رسانه‌های خبری نیز به فعالیت‌هایم افزوده شد. شاید تحصیل در رشته اقتصاد و به تبع آن حضور در تحریریه اقتصادی روزنامه ایران به عنوان یک رسانه فراگیر و کثیرالانتشار آغاز راهی بود که به نظر می‌رسید نقش مهمی در آینده کلونی و حرفه‌ام داشته باشد.

حالا باید با حفظ ماهیت دغدغه‌هایم، جنس آن را از فرهنگ به اقتصاد تغییر می‌دادم.

عرصه‌ای که اگر چه حضور در آن چیزی از علایق دوران نوجوانی‌ام به تاریخ و خاطرات مشاهیر و قهرمانان ملی کم نمی‌کرد اما به هر حال دیگر وقت و مجال کافی برای مطالعه و ریز شدن در این آثار وجود نداشت. حدود ۵ سال بعد در اوایل سال ۹۰ و در حالیکه دیگر خود را آلوده به عرصه خبر و روزنامه نگاری اقتصادی می‌دیدم کتابی تحت عنوان اقتصاد سیاسی جمهوری اسلامی حاصل گفتگوی بهمن احمدی امویی با تعدادی از مدیران و مشاوران سازمان مدیریت را خواندم. کتابی که اگر چه در نوع خودش خاص بود و قالب و ریتم آن را دوست داشتم اما از نگاه من پر از ایراد و کاستی بود. ایراد اول این کتاب، گفتگوهای گپ محورانه و عدم رجوع به گفتگوهای چالش محور، ایجاز بیش از حد در بیان مطالب برای بررسی تاریخی یک موضوع و تمرکز صرف روی چند موضوع خاص بود. در آن کتاب همه افرادی که پاسخگوی سوالات اموی - سرار گرفته بودند تقریباً از یک جنس و تفکر اقتصادی بودند که در نهایت فقط بازتاب دهنده تفکرات و مواضع آن شخص بودند. به نظر می‌رسید نگاه صرفاً تئوری و روایت گونه این اثر تاریخ از توجه به آمار و ارقام و جداول در کتابی که بنا داشت مدیریت یک سازمان اقتصادی را در برهه‌ای از گذر زمان بررسی کند یکی دیگر از کاستی‌های آن اثر بود که شاید به رفق جذابیت‌ها و عدم خستگی مخاطب از مطالعه آن که جزء محاسن آن کتاب بود، قضاوت حساب را از قضاوتی عالمانه و واقع نگر به سمت قضاوتی ژورنالیستی و احساسی می‌برد.

در نهایت با اذعان به کیفیت بالای آن اثر چه از باب سطح افراد مصاحبه شونده و چه از باب دقت نظر، حساسیت و معلومات بالای مولف آن، باید اعتراف کنم از همان روزها و بعد از مطالعه این کتاب، نطفه تالیف چنین اثری در مقیاسی بزرگتر و جامع‌تر بسته شد و آرزوی تحقق این ایده در گوشه‌ای از ذهنم جای خوش کرد. مجموعه‌ای از اسنادها و تعاریف خودم در کنار رفع نواقص احتمالی در آثار موجود که به بررسی اقتصاد ایران در گذر تاریخ و در تمام ادوار و دولت‌های پس از انقلاب پرداخت.

پس از گذشت چند ماه از مطالعه این کتاب، زمانی که در کسوت دبیر اقتصادی روزنامه ایران مسئول تحریریه بودم، شاهد مشکلات و اختلافاتی در فضای رسانه‌ای کشور شدم. اختلافاتی که به نظر می‌رسید در برخی از مواقع می‌توانست باعث ایجاد کدورت‌هایی در بدنه نیروهای فرهنگی و رسانه‌ای جبهه انقلاب شود.....

تصمیم‌گیری در آن شرایط کمی سخت بود. دلم می‌گفت باید برای مدتی از روزنامه و فضای رسانه‌ای کشور فاصله بگیرم. اما اینکه بعد از آن به کجا خواهم رفت و سرنوشت کاریم چه خواهد شد مشخص نبود و تصمیم خاصی نیز در این زمینه نداشتم. از این جهت برای خروج از فضای تحریریه و روزنامه اندکی مردد بودم. در نهایت از یکی از دوستانم خواستم تا برایم استخاره‌ای بگیرد. جواب استخاره خوب آمد. با اینکه استخدام رسمی موسسه ایران بودم این بار بدون فوت وقت استعفاء را نوشته و از فردا حتی بدون تسویه حساب، گرفتن آخرین حقوق با انتظار برای دریافت پاسخ تقاضای استعفاء، دیگر به روزنامه نرفتم و برای مدتی هر چند کوتاه قید کار در مطبوعات را زدم.

اصولاً بیکاری در بزرگی است. آن هم برای منی که چند سال از بهترین سال‌های عمرم را در تحریریه روزنامه ایران سپری کرده بودم. البته باید اعتراف کنم این بیکاری برایم به توفیقی اجباری تبدیل شد. تصمیم داشتم تا پس از چندین سال کار مستمر رسانه‌ای وارد حوزه پژوهش و انتشار کتاب شوم. به واسطه فعالیت رسانه‌ای ام در حوزه اقتصاد، بین سال‌های ۸۵ تا ۸۹ که اجرای طرح تحول اقتصادی با محوریت، به ویژه بحث هدفمندی یارانه‌ها بحث داغ محافل رسانه‌ای و اقتصادی کشور بود مطالعات زیادی در این زمینه داشتم که ماحصل آن ده‌ها گفتگو و میزگرد تخصصی با محوریت این موضوعات بود. در کنار آن به واسطه شناخت و مطالعاتی که در زمینه اقتصاد ایران داشتم بعد از فراغت از کار مستمر در فضای رسانه‌ای کشور تصمیم گرفتم به موضوعاتی که - شاید به واسطه ندانن جنبه خبری یا عدم استقبال عمومی مخاطبین رسانه‌های کشور - نیاز به تبیین و تشریح بیشتری داشت و اندکی مهجور مانده بودند بپردازم. از این رو طی سال‌های ۹۱ تا ۹۳، علاوه بر فعالیت در حوزه رسانه، فضایی را برای تحقیق و پژوهش در فعالیت‌های خود تعریف کردم.

گام اول، تدوین و جمع‌آوری مطالعات بیش از ۱۰۰ اقتصاددان در قالب گفتگو و انتشار این مطالعات در قالب دو کتاب بود. کتاب اول با موضوع آینده هدفمندی یارانه‌ها در ایران تحت عنوان «مدلی برای آینده اقتصادی ایران» و کتاب بعدی درباره اداره اقتصاد ایران بدون اتکا به درآمدهای نفتی تحت عنوان «ایران بدون نفت و بایسته‌های اقتصاد مقاومتی» منتشر شد. بعد از انتشار این دو اثر که کتاب اول توسط انتشارات نورعلم و کتاب دوم از سوی انتشارات رایحه تسنیم انتشار یافت، بیش از گذشته متوجه شده بودم تهیه، نشر و توزیع کتاب، آن هم آثار علمی و تخصصی کاری سخت، کم بهره یا گاهی زیان‌ده به لحاظ درآمدی و انرژی‌بر و

طاقت فرسا حداقل برای مولف یا نویسنده آن اثر است.

به هر شکل با تمام سختی‌های موجود در این راه، انتشار این دو کتاب تجربه خوبی برایم محسوب می‌شد. بزرگترین خوشحالی من از انتشار این دو اثر نیز کمکی هر چند کوچک به اقتصاد ایران و الیتمی بر دغدغه‌های شخصی‌ام برای اقتصاد ایران بود، چرا که هم آینده هدفمندی یارانه‌ها و هم اداره کشور بدون اتکا به درآمدهای نفتی را جز دغدغه‌های مقام معظم رهبری و از موضوعات مهم کشور در عرصه اقتصاد می‌دانستم.

از سوی دیگر اگر چه این دو اثر انتفاع مالی برای من و ناشر نداشت اما استقبال مراکز پژوهشی و تصمیم‌ساز کشور از این دو اثر در کنار اظهار لطف دوستان و اساتید اقتصادی از تهیه چنین اثری شاید بهترین و تنها دستمزد از انتشار این دو کتاب بود.

بعد از انتشار این دو کتاب پژوهش دیگری را تحت عنوان بررسی چالش‌های نظام بانکی کشور آغاز کردم. در این بین همچنان بر اساس دغدغه‌ها و علایق سال‌های گذشته‌ام به دنبال انتشار مجموعه‌ای از اقتصاد سیاسی ایران در گذر تاریخ بودم. مجموعه‌ای ماندگار و جامع که حاصل گفتگو با مردان اقتصادی جمهوری اسلامی در طول تاریخ انقلاب اسلامی ایران باشد. کتابی که بیانگر ناگفته‌ها، محرمانه و تهریه‌های مردان اقتصادی ایران و ناشنیده‌ها و ابهامات و سوالات همه علاقمندان و پرسشگران تاریخ اقتصادی ایران باشد. کاری که این بار از چند حیث چه با آثار قبلی خودم و چه با آثار قبلی دیگران در این زمینه تفاوت بزرگی داشت. مهمترین تفاوت آن حجم زیاد و زمان بر بودن انجام این پروژه بود. چرا که این بار دیگر قرار نبود درباره یک موضوع علمی و تخصصی در زمینه اقتصاد با گروهی از اقتصاددانان به گفتگو بنشینم یا مانند کتاب اقتصاد سیاسی احمدی امویی دوره تاریخی اقتصادی ایران را آن هم با محوریت سازمان برنامه از منظر چند نفر مرور کنم. در این مجموعه قصد داشتم به گفتگو با افرادی بپردازم که هر کدام سال‌ها مسئول ارشد اقتصادی کشور بوده و در تمام تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌های دولت‌های جمهوری اسلامی در دوران مسئولیت خود نقشی بی‌بدیل و بسیار اساسی داشتند.

به نظر می‌رسد از ابتدای انقلاب اسلامی تاکنون، اقتصاد ایران در سه مقطع تاریخی متفاوت، در شرایط بسیار حساسی قرار گرفته است. به نحوی که اقتصاد نقش تعیین‌کننده تری نسبت به سایر مقاطع در جریان‌ات سیاسی و اجتماعی ایران ایفا کرده و از این حیث نسبت

به سایر مقاطع از اهمیت بیشتری برخوردار بوده است.

مقطع تاریخی اول، سال‌های ۶۴ تا ۶۸ است، از دلایل این اهمیت می‌توان به کاهش تاریخی قیمت هر بشکه نفت خام به ۵ دلار، اجرای قهر کردن وزیر اقتصاد از کابینه، وضعیت اقتصاد ایران در ماه‌های پایانی جنگ و ابهامات در این باره، جزییات اختلاف دیدگاه‌های وی با مرحوم نوربخش به عنوان رئیس کل بانک مرکزی و نقش و سهم اقتصاد و موضع‌گیری مسئولان اقتصادی آن دوره در قبول قطعنامه و... مواردی است که این مقطع از تاریخ اقتصادی ایران را به برهه‌ای پر ابهام با رازهای مگوی بسیار تبدیل کرده است.

مقطع تاریخی دوم، فاصله‌ای خیلی کوتاه از این دوران و بین سال‌های ۶۸ تا ۷۲ و مقداری پس از آن رخ می‌دهد. در اژه‌ها، سبک زندگی، شعارها و مرام‌ها این بار با حمایت دولت وقت آغاز می‌شود. قهر آسیب‌پذیر جایگزین مستضعفین، مهندس و دکتر جایگزین برادر و حاجی و تکنوکرات‌ها جایگزین متخصص متمدن می‌شود. رئیس جمهور وقت، در خطبه‌های نماز جمعه صراحتاً وعده بر آغاز دوران تجمل‌گرایی داده و مسئولین را به مانور تجمل دعوت می‌کند. هاشمی رفسنجانی ۱۸ آبان، ۳۶؛ در خطبه نماز جمعه معروف خود که بعدها به خطبه مانور تجمل معروف شد گفت: «فتا، مان درویش مسلکانه، وجهه جمهوری اسلامی را نزد جهانیان تخریب کرده است، زمان آن رسیده که مسئولین ما به «مانور تجمل» روی آورند.» اجرای سیاست‌های تعدیل اقتصادی و شکست این سیاست‌ها، اعتراضات کارگری و تورم افسارگسیخته پربحث‌ترین مقطع تاریخ اقتصاد ایران را رقم می‌زند. برهه‌ای از تاریخ که هیچ کدام از کارشناسان، تنویرین‌ها و مدیران اجرایی وقت، شکست سیاست‌های اجرا شده در دولت را بر عهده نمی‌گیرند. به طوری که مجریان اجرای این سیاست‌ها، فلسفه و ماهیت سیاست‌های تعدیل و تنویرین‌های آن نحوه اجرای آن را دلیل شکست این سیاست‌ها می‌دانند. سال‌هایی که مرور و بررسی آن همچنان مملو از سوالات بی پاسخ بسیاری است. و اما برهه سوم را می‌توان سال‌های ۸۹ تا ۹۲ دانست. سه سال پر چالش برای اقتصاد ایران. سال‌هایی که می‌توان آن‌ها را دوران اولین‌های بی‌شمار در اقتصاد ایران دانست. از اولین پرداخت نقدی یارانه‌ها تا اولین تحریم بانک مرکزی در تاریخ و...

دورانی پر چالش و پرحاشیه و ضد البته دوران درس‌ها و عبرت‌های اقتصادی بزرگ برای

ایران....

از اوایل سال ۹۳ یا کمی زودتر بود که تولید جدی این مجموعه کلید خورد. با آغاز تحقیقات اولیه و گذشت چند ماه از مطالعه تاریخ اقتصادی ایران در کنار داشته‌ها و دانسته‌های خودم، بنا بر اهمیت برهه‌های تاریخی، ابتدا گفتگوی هم‌زمان با دکتر سید شمس‌الدین حسینی وزیر اقتصاد ایران در سال‌های ۹۲-۸۷ و دکتر محمدجواد ابروانی وزیر اقتصاد ایران در سال‌های ۶۸-۶۴ آغاز شد. گفتگوهایی که در مجموع چیزی حدود ۲ سال، ده‌ها جلسه و بیش از ۱۰۰ ساعت به طول انجامید. نحوه پیاده‌سازی و نگارش خاطرات این افراد بزرگترین سوال در ذهن من بود. در ابتدای کار قصد داشتم روایت افراد از اقتصاد کشور به واسطه افزایش جذابیت، حالتی روایی و داستانی داشته و بر اساس موضوعات مختلف یا زمان وقوع رخدادها بدون حضور سوال، و با تنظیمی روایت گونه و سلیس مانند یک داستان از زبان شخص روایت کنند. با تأمل بر خاطرات موجود نقل شود.

با آغاز به پیاده‌سازی متن گفتگوها و ویرایش آن متوجه شدم این مجموعه صرفاً اثری در قالب تاریخ شفاهی یا بیان خاطرات نیست، بلکه فلش بک‌های مکرر برای قیاس عملکرد دولت‌ها با یکدیگر از سوی قلم‌ها به‌کار رفته، حضور پررنگ آمار و ارقام، اصطلاحات علمی، تعاریف اقتصادی، مباحث آکادمیک، و... باعث شده گاهی صدها کلمه بحث پیرامون رخداد یا واقعیتهای بین ما و مصاحبه‌شونده ایجاد شود.

در بیان دیگر اصطلاحاتی چون ضریب جینی، ارزش پول ملی، تراز تجاری، نقدینگی، پایه پولی، ارزش افزوده و... واژگانی نبودند که بحث در باب آن‌ها با پرسش سوال و جواب و در قالب روایتی بدون پرسشگر ممکن باشد. در همان اوایل کار به این اطمینان رسیدم که بهترین روش برای انتشار ماحصل این گفتگوها، تنظیم و انتشار آن به صورت ژورنالیستی و از طریق همان پرسش و پاسخ دو طرفه است. در این حالت علاوه بر بیان جزئیات رویداد را در جایگاه خوانندگان این مجموعه قرار داده و هر آن که در پاسخ‌ها با ابهامی روبه‌رو می‌شدم، سوالات خود را می‌پرسیدم. با این روش، هم کار برایم سهل‌تر شده و هم برای مخاطب جذابیت بیشتری پیدا می‌کرد. عمده سعی نیز بر این بود تا فارغ از نگاه سیاسی یا جانبدارانه نسبت به تفکر یا جریانی خاص بی‌پروا با فرد مورد نظر به گفتگو نشسته و با قرار دادن خودم در جایگاه مخاطب این مجموعه به پاسخی برای ابهامات و سوالات مخاطبان خود برسم. با این حال بسیار خوشحالم که بعد از حدود ۴ سال فعالیت برای انتشار تاریخ شفاهی اقتصاد ایران در نهایت دو مجلد آن به سرانجام رسیده و آماده انتشار است. با تمام مشکلات موجود امید است

در ادامه این مسیر، سایر مجله‌های این مجموعه که تحقیقات و گفتگوهای آن در حال انجام و آماده سازی است به زودی منتشر شود و امیدوارم در سال جاری دو جلد دیگر نیز علاوه بر دو جلد مذکور منتشر شود.

به هر حال نباید از مشکلات و سختی‌های میانه این راه غافل شد. راهی که با تحمل سختی‌های بسیار حدود سه سال زمان برده و طبیعتاً برای اتمام این پروژه سال‌های دیگری نیز زمان خواهد برد. از مشکلات موجود در راه کتاب و کتابخوانی از گرانی کاغذ تا عدم حمایت از پژوهش و تحقیق، تا کتاب نخواندن مردم و کاهش ساعات مطالعه در ایران، از افزایش نفوذ شبکه‌های اجتماعی و غربت بیش از گذشته کتاب، از جدی نگرفتن عرصه پژوهش تا دهن بستن از خاطرات و ناگفته، از نگاه صرفاً اقتصادی و مادی به مقوله کتاب تا تیراژهای پایین کتاب و قیمت‌های بالای آن که بگذریم، که می‌گذریم تنها نتیجه این است که سخن دوم ما به شرح است.....

در انتها از همه کسانی که بده ۱۰ در انتشار این مجموعه یاری کردند کمال تشکر دارم. از صمیم قلب از دکتر شمس‌الدین حسینی عزیز که حدود دو سال با تمام مشغله‌های کاری خود، با رویی باز و دقت و حساسیتی ست‌ناپذیر اینجانب به گفتگو نشست. از سعید لاریجانی که در ارائه آمار و جداول مربوط به شاخص‌های اقتصادی بنده را یاری رساند. از جناب دکتر مهرگان و انتشارات نور علم، که زحمت انتشار این مجموعه بر عهده گرفت. از دوستان و عزیزانی که در مرحله نگارش و تنظیم، نمونه خوانی و ویراستاری این اثر بنده را یاری رساندند و در آخر از برادر عزیزم میثم مهرپور که در پژوهش، تنظیم و آوانویس این اثر کمک فراوانی به من کرد کمال تشکر را دارم.

در پایان آرزو مندم با تکمیل این مجموعه در آینده، گامی هر چند کوچک در راستای اعتلای ایران عزیز، ثبت و ضبط تاریخ اقتصادی ایران، ارتقای فرهنگ کتابخوانی و آثار تاریخ شفاهی برداشته باشیم.